

*Dr Danijela Glušac, naučni saradnik
Pravnog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu
ORCID:0000-0002-9839-2625*

*Izvorni naučni rad
UDK: 338.48-52:340.131
DOI: <https://doi.org/10.46793/XXIIMajsko.637G>*

ULOGA ESG STANDARDA U UNAPREĐENJU TRANSPARENTNOSTI I ODGOVORNOSTI SPORTSKIH ORGANIZACIJA U KONTEKSTU VLADAVINE PRAVA*

Rezime

Rad razmatra ulogu ESG standarda (Environmental, Social, Governance) u unapređenju transparentnosti i odgovornosti sportskih organizacija u kontekstu vladavine prava. Polazište istraživanja zasniva se na shvatanju da sport više ne predstavlja isključivo prostor takmičenja i autonomnog uređivanja, već i oblast u kojoj se sve snažnije ispoljavaju zahtevi ekološke održivosti, zaštite ljudskih prava i dobrog upravljanja. U radu se najpre analizira regulatorni okvir ESG standarda, sa posebnim osvrtom na pravo Evropske unije, međunarodne dokumente i sektorske mehanizme samoregulacije u sportu. Potom se razmatraju ekološka, društvena i upravljačka dimenzija ESG standarda u sportu, kao i različiti oblici pravne odgovornosti sportskih organizacija koji mogu proisteći iz nepoštovanja ovih standarda. Posebna pažnja posvećena je perspektivama razvoja ESG standarda u sportu, uključujući njihovu povezanost sa digitalizacijom, transparentnošću odlučivanja i delotvornom pravnom zaštitom. U završnom delu rada ukazuje se na značaj ovih pitanja za Republiku Srbiju, imajući u vidu postojeći normativni okvir i proces donošenja nove Strategije razvoja sporta za period 2026–2035. godine. Zaključuje se da ESG standardi u sportu sve manje predstavljaju dobrovoljni upravljački ideal, a sve više postaju merilo zakonitosti, legitimnosti i institucionalne odgovornosti sportskih organizacija.

Ključne reči: *ESG standardi, sportske organizacije, vladavina prava, transparentnost, odgovornost.*

1. Uvod

ESG (Environmental, Social, Governance) standardi predstavljaju skup kriterijuma koji se koriste za procenu održivosti i društvene odgovornosti

* Rad je rezultat naučnoistraživačkog rada autora u okviru Programa istraživanja Pravnog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu za 2026. godinu, koji se finansira iz sredstava Ministarstva nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije.

organizacija. U sportskom sektoru, ESG koncept dobija specifičnu dimenziju zbog izrazitog javnog uticaja sporta, njegove masovne publike i značajne ekonomske vrednosti. Ekološka komponenta (*Environmental*) odnosi se na uticaj sportskih aktivnosti na životnu sredinu, uključujući upravljanje resursima, energetske efikasnost sportskih objekata i organizaciju događaja sa smanjenim ugljeničnim otiskom. Društvena komponenta (*Social*) obuhvata pitanja zaštite prava sportista, ravnopravnosti, inkluzije i odnosa prema zajednici i navijačima. Upravljanje (*Governance*) podrazumeva transparentnost, odgovornost i integritet u radu sportskih organizacija. Za razliku od klasičnih privrednih subjekata, kod sportskih organizacija ESG standardi nisu isključivo instrument procene investicionog rizika, već i sredstvo očuvanja legitimnosti i društvenog poverenja. Specifičnost primene ESG standarda u sportu proizlazi iz prirode sportskih organizacija. Sportski klubovi, savezi i organizatori događaja ne mogu se posmatrati isključivo kao privredni subjekti, već i kao nosioci društvenih vrednosti i identiteta. Njihova delatnost ima izražen simbolički i kulturni značaj, što dodatno pojačava očekivanja u pogledu odgovornog ponašanja. Visok stepen medijske eksponiranosti sporta znači da svaki propust može imati značajne reputacione posledice.¹

Jedna od ključnih karakteristika sportskog sektora jeste postojanje autonomije sporta, koja se ogleda u značajnoj ulozi internih pravila i normi, poznatih kao *lex sportiva*.² Ova autonomija, međutim, ne isključuje primenu opštih pravnih standarda, već stvara kompleksan normativni okvir u kojem se ESG principi implementiraju kroz kombinaciju javnog prava, privatnog prava i samoregulative.

Dodatnu složenost predstavlja i status sportista, koji se u različitim pravnim sistemima različito kvalifikuje, kao zaposleni, samozaposleni ili posebna kategorija učesnika u sportu. Ovo otvara brojna pitanja u vezi sa radnopravnom i socijalnom zaštitom, kao i primenom standarda u oblasti zdravlja i bezbednosti na radu.³ Istovremeno, sportske organizacije su često finansijski zavisne od sponzora, javnih sredstava i prihoda od medijskih prava, što dodatno naglašava potrebu za transparentnim i odgovornim upravljanjem.

Razlozi za uvođenje ESG standarda u sport povezani su sa širim razvojem održivog finansiranja u Evropskoj uniji. U Direktivi (EU) 2022/2464 naglašava se potreba da se kapital usmeri ka održivim ulaganjima, da se upravlja finansijskim rizicima koji proizlaze iz klimatskih promena, iscrpljivanja resursa, degradacije životne sredine i društvenih pitanja, kao i da se podstaknu transparentnost i

¹ Geeraert, A., *Sports Governance Observer 2015: The Legitimacy Crisis in International Sports Governance*, Copenhagen, 2016, pp. 12-18. Preuzeto 15.4.2026. godine sa <https://www.playthegame.org/publications/sports-governance-observer-2015-the-legitimacy-crisis-in-international-sports-governance/>

² Više u: Duval, A., *Transnational Sports Law: The Living Lex Sportiva*, *The Oxford Handbook of Transnational Law*, Oxford, pp. 493–512.

³ Fiege, L. The social protection of Olympic elite athletes in Europe: a human right trapped between international commitment and domestic institutionalisation?, *The International Sports Law Journal*, No. 25/2025, p. 234.

dugoročnost u finansijskim i ekonomskim aktivnostima. Istovremeno, u istom aktu ističe se da je objavljivanje relevantnih, uporedivih i pouzdanih informacija o održivosti preduslov za ostvarivanje tih ciljeva. Direktiva takođe konstatuje da je poslednjih godina došlo do značajnog porasta potražnje za korporativnim informacijama o održivosti, naročito od strane investicione zajednice. Iz toga proizlazi da izveštavanje o održivosti više nije samo pitanje dobrovoljne poslovne politike, već deo šireg regulatornog i ekonomskog okvira u kome posluju i sportske organizacije.⁴

Pored regulatornih zahteva, značajnu ulogu imaju i očekivanja sponzora i investitora, koji sve više uslovljavaju finansiranje ispunjavanjem ESG kriterijuma. Ne treba zanemariti ni uticaj javnosti i navijača, čija očekivanja sve više uključuju etičko ponašanje, društvenu odgovornost i ekološku održivost.

Konačno, ESG standardi imaju važnu ulogu u upravljanju rizicima, jer njihovo nepoštovanje može dovesti do pravne odgovornosti, finansijskih gubitaka i narušavanja reputacije. Integracija ESG principa omogućava pravovremenu identifikaciju i ublažavanje ovih rizika, čime se doprinosi dugoročnoj održivosti sportskih organizacija.

2. Regulatorni okvir ESG standarda

Evropska unija kroz svoj regulatorni okvir nastoji da kapitalne tokove usmeri ka održivim investicijama, da upravlja finansijskim rizicima koji proizlaze iz klimatskih, ekoloških i društvenih pitanja i da podstakne transparentnost i dugoročnost u finansijskim i ekonomskim aktivnostima.⁵ Jedan od ključnih instrumenata u tom procesu predstavlja Direktiva (EU) 2022/2464 o korporativnom izveštavanju o održivosti, koja uvodi obavezno izveštavanje o održivosti za velika društva u Evropskoj uniji, proširuje krug obaveznika u odnosu na raniji okvir i nastoji da obezbedi javno dostupne informacije o uticaju kompanija na ljude i životnu sredinu.⁶ Ova direktiva značajno proširuje krug subjekata obuhvaćenih obavezama izveštavanja, kao i sadržaj samih izveštaja, čime ESG standardi postaju sastavni deo korporativnog upravljanja.

⁴ Evropski parlament i Savet Evropske unije (2022) Direktiva (EU) 2022/2464 od 14. decembra 2022. godine o izmeni Uredbe (EU) br. 537/2014, Direktive 2004/109/EZ, Direktive 2006/43/EZ i Direktive 2013/34/EU u pogledu korporativnog izveštavanja o održivosti (tekst od značaja za Evropski ekonomski prostor). *Službeni list Evropske unije*, L 322, 16. decembar, str. 15–80. (European Parliament and Council of the European Union (2022) Directive (EU) 2022/2464 of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting (Text with EEA relevance). Official Journal of the European Union, L 322, 16 December, pp. 15–80.)

⁵ Isto.

⁶ Pantazi, T., *The Introduction of Mandatory Corporate Sustainability Reporting in the EU and the Question of Enforcement*, European Business Organization Law Review, No. 25/2024, p. 514.

Pored Direktive o korporativnom izveštavanju o održivosti, koja uređuje obavezu objavljivanja informacija o održivosti, značajan instrument predstavlja i EU taksonomija, koja utvrđuje kriterijume na osnovu kojih se određena ekonomska aktivnost može smatrati ekološki održivom. EU Taksonomija (EU) 2020/852⁷ predstavlja normativno utemeljen klasifikacioni sistem Evropske unije, čija je svrha da utvrdi jedinstvene kriterijume za ocenu da li se određena ekonomska aktivnost može kvalifikovati kao ekološki održiva. EU taksonomija predstavlja važan instrument održivog finansiranja, jer funkcioniše kao značajno sredstvo tržišne transparentnosti i pomaže usmeravanju investicija ka ekonomskim aktivnostima koje su neophodne za zelenu tranziciju. Ovaj okvir omogućava veću transparentnost i usmerava investicije ka održivim projektima. Na međunarodnom planu, poseban značaj imaju Ciljevi održivog razvoja Ujedinjenih nacija, koji čine univerzalnu agendu sa 17 ciljeva i 169 povezanih potciljeva, zasnovanu na integrisanom i uravnoteženom pristupu ekonomskoj, društvenoj i ekološkoj dimenziji održivog razvoja.⁸

Principi odgovornog investiranja (*PRI*) predstavljaju značajan okvir za integraciju *ESG* pitanja u investicione analize i procese donošenja odluka, kao i za podsticanje objavljivanja relevantnih *ESG* informacija od strane subjekata u koje se investira.⁹

U kontekstu sporta, posebnu ulogu imaju i međunarodne sportske federacije. Međunarodni olimpijski komitet svoju politiku održivosti zasniva na tri sfere odgovornosti, kao organizacija, kao vlasnik Olimpijskih igara i kao lider Olimpijskog pokreta čime održivost prevodi u širi institucionalni okvir delovanja.¹⁰ Slično tome, Unija evropskih fudbalskih asocijacija (*UEFA*) je kroz *UEFA Fudbalska strategija održivosti 2030: Snaga kroz jedinstvo* uspostavila sektorski okvir za primenu ciljeva, politika i pokazatelja održivosti u evropskom fudbalu.¹¹ Ove inicijative pokazuju da se *ESG* standardi u sportu sve više operacionalizuju i kroz mehanizme samoregulacije, koji dopunjuju formalni pravni okvir.

⁷ European Parliament and Council of the European Union (2020) Regulation (EU) 2020/852 of 18 June 2020 on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088. Official Journal of the European Union, L 198, 22 June, pp. 13–43.

⁸ Rezolucija 70/1 Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, Preoblikujući naš svet: Agenda 2030 za održivi razvoj, A/RES/70/1, usvojena 25. septembra 2015. (United Nations General Assembly Resolution 70/1, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, A/RES/70/1, adopted on 25 September 2015).

⁹ PRI Association, *PRI Strategy Plan 2024–27*, 2024. Preuzeto 15.4.2026. godine sa <https://public.unpri.org/pri-strategy-2024-27/12617.article>

¹⁰ International Olympic Committee, *IOC Sustainability Strategy*, 2017. Preuzeto 15.4.2026. godine sa <https://www.olympics.com/ioc/sustainability>

¹¹ UEFA, *UEFA Football Sustainability Strategy 2030: Strength Through Unity*, 2021. Preuzeto 15.4.2026. godine sa <https://www.uefa.com/sustainability/our-commitment/sustainability-strategy/>

3. Ekološka, društvena i upravljačka dimenzija *ESG* standarda u sportu i pravna odgovornost sportskih organizacija

U savremenim uslovima sport prevazilazi okvire takmičarske delatnosti i ekonomskog sektora, te postaje relevantan i sa stanovišta održivog razvoja. Sportske organizacije posluju u složenom ekonomskom, društvenom i političkom okruženju, zbog čega su sve više pozvane da, pored sportskih rezultata, integrišu ekološke, društvene i upravljačke zahteve u svoje delovanje. Iz tog razloga, *ESG* standardi mogu se posmatrati kao odgovarajući analitički okvir za razmatranje odgovornosti i pravnog položaja sportskih organizacija. *Hautbois* i *Desbordes* ukazuju da održivost predstavlja važno pitanje za sportske organizacije i da, usled snažne društvene vidljivosti sporta, one imaju i interes i obavezu da se uključe u održive inicijative.¹²

Ekološka komponenta *ESG* standarda u sportu naročito dolazi do izražaja u vezi sa sportskim događajima, stadionima i pratećom infrastrukturom. U akademskoj literaturi o sportskim objektima upravo je ekološka održivost najzastupljenija dimenzija, pri čemu su istraživanja najčešće usmerena na održive performanse sportskih objekata i organizacija.¹³ Sistematski pregled održivosti u projektovanju i izgradnji stadiona pokazuje da su potrošnja energije i sastav materijala među najčešće analiziranim temama, dok se istovremeno ukazuje na nedostatak sveobuhvatnog pristupa koji bi obuhvatio ceo životni ciklus stadiona.¹⁴ To upućuje na zaključak da se održivost sportske infrastrukture ne može svesti samo na fazu izgradnje ili na tehničke karakteristike objekta, već zahteva širu procenu dugoročnih ekoloških efekata.

Posebno značajan aspekt ekološke održivosti sportskih događaja odnosi se na emisije gasova sa efektom staklene bašte povezane sa prevozom publike. Istraživanje o profesionalnim fudbalskim utakmicama u Austriji pokazalo je da putovanje navijača na utakmice predstavlja značajan izvor emisija, kao i da gledaoci koji dolaze automobilom proizvode nesrazmerno visok udeo ukupnih emisija u odnosu na druge vidove prevoza.¹⁵ U tom smislu, prelazak na javni prevoz i odgovarajuće mere u oblasti mobilnosti mogu bitno uticati na smanjenje ugljeničnog otiska sportskih događaja.¹⁶ Ovi nalazi su važni i za pravnu analizu, jer pokazuju da održivost

¹² Više u: *Hautbois, C., Desbordes, D., Sustainability in Sport: Sport, Part of the Problem ... and of the Solution*, Sustainability, No. 15/2023, 11820. <https://doi.org/10.3390/su151511820>

¹³ *Gregori-Faus, C., Crespo, J., Calabuig, F., Parra-Camacho, D., State-of-the-art of sustainability in sports facilities: a systematic review*, Environment, Development and Sustainability, 2025, p. 1. <https://doi.org/10.1007/s10668-024-05854-1>

¹⁴ *Francis, A. E., Webb, M., Desha, C., Rundle-Thiele, S., Caldera, S., Environmental Sustainability in Stadium Design and Construction: A Systematic Literature Review*, Sustainability, No. 8/2023, article 6896, p. 1. <https://doi.org/10.3390/su15086896>

¹⁵ *Herold, D. M., Breitbarth, T., Hergesell, A., Schulenkorf, N., Sport Events and the Environment: Assessing the Carbon Footprint of Spectators' Modal Choices at Professional Football Games in Austria*, Journal of Cleaner Production, Vol. 452/2024, article 142259, p. 2. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2024.142259>

¹⁶ *Isto.*

sportskog događaja ne zavisi samo od stadiona kao fizičkog prostora, već i od šireg sistema organizacije prevoza, urbanog planiranja i upravljanja pratećom infrastrukturom.

Društvena komponenta *ESG* standarda u sportu usmerena je pre svega na položaj sportista, njihovu pravnu sigurnost i zaštitu osnovnih socijalnih prava. Novija literatura ukazuje da su elitni sportisti, posebno u olimpijskim sportovima, izloženi specifičnim socijalnim rizicima usled visokog fizičkog i psihičkog opterećenja, kratkoće karijere i zavisnosti od sportskih upravljačkih tela. Istovremeno, uporedna analiza više evropskih država pokazuje značajne praznine i visok stepen fragmentisanosti u institucionalizaciji njihove socijalne zaštite. Zato se pitanja zdravstvene zaštite, osiguranja, penzijskih prava, zaštite u slučaju povrede i drugih socijalnih garancija ne mogu više posmatrati isključivo kao interna sportska pitanja, već kao deo šireg okvira ljudskih i socijalnih prava.¹⁷

Drugi važan aspekt društvene dimenzije odnosi se na rodnu ravnopravnost i antidiskriminaciju. Literatura ukazuje da savremeni sport i dalje sadrži značajne regulatorne praznine u zaštiti rodničkih prava sportista, naročito kada je reč o nebinarnim, interseks i trans sportistima. U tom pogledu, uočava se trajna napetost između težnje da se očuva takmičarska pravičnost i obaveze da se obezbedi poštovanje ljudskih prava i pristup delotvornoj pravnoj zaštiti.¹⁸

Društvena dimenzija *ESG* standarda ne iscrpljuje se, međutim, u odnosu prema sportistima. Ona obuhvata i odnos sportskih organizacija prema publici i lokalnoj zajednici. Istraživanja o društvenom uticaju sportskih centara pokazuju da sportski objekti mogu pozitivno delovati na zdravlje i blagostanje, podsticati socijalnu uključenost i učešće, kao i doprinositi lokalnom ekonomskom razvoju. Istovremeno, sama literatura upozorava da je neophodno pažljivo razmatrati i potencijalne negativne društvene posledice takvih objekata.¹⁹

Upravljačka dimenzija *ESG* standarda odnosi se na transparentnost, odgovornost, kontrolu odlučivanja i sprečavanje zloupotreba unutar sportskih organizacija. Istraživanja o međunarodnim sportskim organizacijama pokazala su nedostatke u mehanizmima odgovornosti, kao i probleme u pogledu objektivnih kriterijuma i transparentnosti, naročito u raspodeli sredstava. Kasnija literatura o etičkim pitanjima u sportskom upravljanju dodatno naglašava da sistem upravljanja u sportu više nije tema koja izaziva pažnju samo u trenucima skandala, već trajna briga različitih aktera. U tom smislu, interna pravila, mehanizmi nadzora i etički kodeksi

¹⁷ Fiege, L. *nav. članak*, str. 236.

¹⁸ Patel, S., *Gaps in the protection of athletes' gender rights in sport—a regulatory riddle*, The International Sports Law Journal, 2021, p. 257. <https://doi.org/10.1007/s40318-021-00182-2>

¹⁹ Testa, L. *et al.*, *Local Impact of a Sports Centre: Effects on Future Intentions, Sustainability*, No. 6/2023, article 5550, p. 3. <https://doi.org/10.3390/su15065550>

mogu se posmatrati kao važan instrument prevencije zloupotreba i jačanja institucionalne odgovornosti.²⁰

Pravna odgovornost sportskih organizacija u kontekstu *ESG* standarda zato je višeslojna. Ona može imati upravnu dimenziju, kada je reč o poštovanju propisa o životnoj sredini, bezbednosti ili jednakom postupanju; građansko-pravnu, u slučaju štete prema sportistima, publici ili zajednici; radno-pravnu, kada nisu obezbeđeni osnovni standardi socijalne i radne zaštite; kao i internu disciplinsku dimenziju u okviru pravila saveza i liga. Novija literatura o sportu i ljudskim pravima pokazuje i da postoje ozbiljne slabosti u pristupu delotvornom pravnom leku, posebno u predmetima koji se odnose na diskriminaciju, zlostavljanje, privatnost i radna prava.²¹

Može se zaključiti da *ESG* standardi u sportu sve manje predstavljaju samo dobrovoljni upravljački ideal, a sve više relevantan okvir za procenu zakonitosti, legitimnosti i odgovornosti sportskih organizacija. Ekološka održivost objekata i događaja, zaštita prava sportista i zajednice, kao i transparentno i odgovorno upravljanje, zajedno oblikuju novu pravnu matricu sporta u savremenom društvu.

4. Perspektive razvoja *ESG* standarda u sportu

Perspektive razvoja *ESG* standarda u sportu pokazuju da će budući razvoj sve više zavisiti od sposobnosti sportskih organizacija da povežu održivost, digitalizaciju i pravnu odgovornost u jedinstven institucionalni okvir. Savremena literatura ukazuje da sport više nije samo prostor takmičenja i autonomnog normiranja, već oblast u kojoj se istovremeno otvaraju pitanja upravljanja podacima, transparentnosti odlučivanja i delotvorne pravne zaštite. U tom smislu, digitalizacija sporta više se ne može razumeti samo kao tehničko unapređenje performansi, već kao strukturna promena koja utiče na način upravljanja, nadzora i procene uspeha u sportskim organizacijama.²² Istovremeno, novija istraživanja pokazuju da se budući razvoj upravljanja u sportu mora oslanjati na širi ekosistemski pristup, u kome transparentnost, odgovornost i demokratija ostaju ključni principi dobrog upravljanja. Poseban značaj ima i zaštita prava lica pogođenih odlukama sportskih tela, budući da literatura sve jasnije ukazuje da tradicionalni mehanizmi sportskog rešavanja sporova nisu bili oblikovani za suštinska pitanja ljudskih prava, kao i da pristup pravnom leku ostaje fragmentisan i često teško dostupan. Zbog toga budući *ESG* okvir u sportu neće zavisiti samo od deklarativnog prihvatanja standarda održivosti, već i od toga da li

²⁰ Geeraert, A., Alm, J., Groll, M., *Good governance in international sport organizations: an analysis of the 35 Olympic sport governing bodies*, International Journal of Sport Policy and Politics, Vol. 6, No. 3/2014, p. 281. <https://doi.org/10.1080/19406940.2013.825874>

²¹ Jain, S., Heerdt, D., *The sport and human rights remedy landscape and the role of (public) inquiries in enabling a 'remedy ecosystem'*, The International Sports Law Journal, 2026. <https://doi.org/10.1007/s40318-026-00336-0>

²² Millington, B., Millington, R., *The Datafication of Everything: Toward a Sociology of Sport and Big Data*, Sociology of Sport Journal, Vol. 32, No. 2/2015, pp. 140–146. <https://doi.org/10.1123/ssj.2014-0069>

sportske organizacije mogu da pokažu da posluju transparentno, da odgovorno upravljaju digitalnim i drugim resursima i da obezbeđuju delotvorne mehanizme zaštite prava sportista, navijača i drugih pogođenih lica.

U Srbiji će razvoj *ESG* standarda u sportu najverovatnije zavisiti od toga da li će postojeći normativni okvir sportskog prava postepeno biti povezan sa zahtevima održivosti, zaštite prava sportista i dobrog upravljanja. Takav razvoj je već normativno moguć, jer Zakon o sportu²³ obuhvata pravni položaj sportista, organizaciju i nadzor nad sportskim organizacijama, finansiranje, nacionalnu strategiju razvoja sporta i sportske objekte, što ostavlja prostor da se u budućem tumačenju i primeni ovih pravila jasnije integrišu i *ESG* zahtevi. Posebno je značajno što je u toku postupak donošenja nove Strategije razvoja sporta Republike Srbije za period 2026–2035. godine, što predstavlja pogodan institucionalni trenutak da se u sportski sistem uključe pitanja ekološke održivosti događaja i infrastrukture, transparentnosti i odgovornosti sportskih organizacija, kao i zaštite socijalnih i ljudskih prava sportista.²⁴ Savremena akademska literatura pokazuje da održivost u sportu više nije periferno pitanje, već centralna tema razvoja sportskog sektora, dok istraživanja o sportskom upravljanju ističu da su transparentnost, odgovornost i demokratski osnovni principi dobrog upravljanja. Zato bi u Srbiji budući razvoj *ESG* standarda u sportu trebalo da ide ka preciznijem povezivanju sportskih pravila sa opštim standardima održivosti, jačanju interne i spoljne kontrole rada sportskih organizacija i uspostavljanju delotvornijih mehanizama zaštite prava sportista i drugih lica pogođenih odlukama sportskih tela.

5. Zaključak

Analiza *ESG* standarda u sportu pokazuje da se savremeni sport više ne može posmatrati isključivo kao prostor takmičenja, autonomnog uređivanja i ekonomske aktivnosti, već i kao oblast u kojoj se sve snažnije ispoljavaju zahtevi održivosti, zaštite ljudskih prava i dobrog upravljanja. U uslovima u kojima tradicionalni modeli upravljanja više nisu dovoljni da odgovore na ekološke, društvene i tehnološke izazove, vladavina prava zahteva da i sportske organizacije budu podvrgnute jasnijim pravilima odgovornosti, transparentnosti i pravnog nadzora. Institucionalne promene, stoga, ne treba razumeti samo kao reformu formalnih struktura, već i kao preoblikovanje standarda ponašanja i legitimnosti aktera koji deluju u javnom i društveno značajnom prostoru, kakav sport nesumnjivo jeste.

U tom kontekstu, *ESG* standardi mogu se posmatrati kao jedan od instrumenata kroz koji se vladavina prava konkretizuje u sportskom sektoru. Ekološka održivost sportskih događaja i infrastrukture, zaštita prava sportista, navijača i lokalne

²³ Sl. glasnik RS, br. 10/2016

²⁴ Ministarstvo sporta Republike Srbije, *Predlog Strategije razvoja sporta u Republici Srbiji za period 2026–2035. godine*. Preuzeto 15.4.2026. godine sa <https://www.mos.gov.rs/dokumenta/sport/strategije>

zajednice, kao i transparentno i odgovorno upravljanje, više nisu samo pitanja dobre prakse, već sve više postaju merila zakonitosti, institucionalne pouzdanosti i društvene opravdanosti rada sportskih organizacija. Na taj način, standardi doprinose prelasku sa modela u kojem je sportska autonomija često služila kao prostor slabije kontrole, ka modelu u kojem autonomija mora biti uravnotežena odgovornošću, pravnom zaštitom i poštovanjem širih javnopravnih vrednosti.

Za Srbiju ovo pitanje ima poseban značaj, jer postojeći normativni okvir, pre svega Zakon o sportu, već pruža osnovu za dalje povezivanje sportskog prava sa zahtevima održivosti, zaštite prava sportista i dobrog upravljanja, dok postupak donošenja nove Strategije razvoja sporta Republike Srbije za period 2026–2035. godine predstavlja važan institucionalni trenutak za takvo usmeravanje budućeg razvoja. Upravo u vreme institucionalnih promena, ključno je da se u srpskom sportu ne ostane na deklarativnom prihvatanju savremenih standarda, već da se oni prevedu u jasnija pravila o transparentnosti finansiranja, sprečavanju sukoba interesa, zaštiti socijalnih i radnih prava sportista, održivom upravljanju sportskim objektima i obezbeđivanju delotvornih pravnih mehanizama protiv zloupotreba.

Stoga se može zaključiti da će budućnost ESG standarda u sportu, posebno u Srbiji, zavisiti od toga da li će institucionalne promene biti praćene stvarnim jačanjem vladavine prava. To podrazumeva ne samo donošenje novih strateških i normativnih akata, već i doslednu primenu principa zakonitosti, odgovornosti i pravne sigurnosti u praksi sportskih organizacija. Samo ukoliko sportski sektor prihvati da su održivost, ljudska prava i dobro upravljanje sastavni deo njegovog pravnog identiteta, biće moguće govoriti o istinskoj modernizaciji sporta u skladu sa zahtevima savremenog društva i idejom vladavine prava.

*Danijela Glušac, Ph.D. Scientific associate
Faculty of Law in Kragujevac, University of Kragujevac*

THE ROLE OF ESG STANDARDS IN ENHANCING THE TRANSPARENCY AND ACCOUNTABILITY OF SPORTS ORGANIZATIONS IN THE CONTEXT OF THE RULE OF LAW

Summary

This paper examines the role of ESG standards (Environmental, Social, Governance) in enhancing the transparency and accountability of sports organizations in the context of the rule of law. The starting point of the research is based on the understanding that sport no longer represents exclusively a sphere of competition and autonomous regulation, but also an area in which the demands of

environmental sustainability, human rights protection, and good governance are becoming increasingly pronounced. The paper first analyses the regulatory framework of ESG standards, with particular reference to European Union law, international documents, and sector-specific mechanisms of self-regulation in sport. It then considers the environmental, social, and governance dimensions of ESG standards in sport, as well as the various forms of legal liability of sports organizations that may arise from non-compliance with these standards. Special attention is devoted to the prospects for the development of ESG standards in sport, including their connection with digitalization, transparency in decision-making, and effective legal protection. In the final part of the paper, the importance of these issues for the Republic of Serbia is highlighted, bearing in mind the existing normative framework and the process of adopting the new Sports Development Strategy for the period 2026–2035. It is concluded that ESG standards in sport are becoming less and less a voluntary governance ideal and increasingly a benchmark of legality, legitimacy, and institutional accountability of sports organizations.

Key words: ESG standards, sports organizations, rule of law, transparency, accountability.

Literatura

- Duval, A., *Transnational Sports Law: The Living Lex Sportiva*, The Oxford Handbook of Transnational Law, Oxford.
- Geeraert, A., *Sports Governance Observer 2015: The Legitimacy Crisis in International Sports Governance*, Copenhagen, 2016.
- Preuzeto sa <https://www.playthegame.org/publications/sports-governance-observer-2015-the-legitimacy-crisis-in-international-sports-governance/>
- Geeraert, A., Alm, J., Groll, M., *Good governance in international sport organizations: an analysis of the 35 Olympic sport governing bodies*, International Journal of Sport Policy and Politics, Vol. 6, No. 3/2014, p. 281-306. <https://doi.org/10.1080/19406940.2013.825874>
- Gregori-Faus, C., Crespo, J., Calabuig, F., Parra-Camacho, D., *State-of-the-art of sustainability in sports facilities: a systematic review*, Environment, Development and Sustainability, 2025. 1. <https://doi.org/10.1007/s10668-024-05854-1>
- International Olympic Committee, *IOC Sustainability Strategy*, 2017. Preuzeto sa <https://www.olympics.com/ioc/sustainability>
- Pantazi, T., *The Introduction of Mandatory Corporate Sustainability Reporting in the EU and the Question of Enforcement*, European Business Organization Law Review, No. 25/2024.
- Patel, S., *Gaps in the protection of athletes' gender rights in sport—a regulatory riddle*, The International Sports Law Journal, 2021. <https://doi.org/10.1007/s40318-021-00182-2>
- PRI Association, *PRI Strategy Plan 2024–27*, 2024. Preuzeto sa <https://public.unpri.org/pri-strategy-2024-27/12617.article>

- Jain, S., Heerdt, D., *The sport and human rights remedy landscape and the role of (public) inquiries in enabling a 'remedy ecosystem'*, The International Sports Law Journal, 2026. <https://doi.org/10.1007/s40318-026-00336-0>
- Millington, B., Millington, R., *The Datafication of Everything: Toward a Sociology of Sport and Big Data*, Sociology of Sport Journal, Vol. 32, No. 2/2015. <https://doi.org/10.1123/ssj.2014-0069>
- Ministarstvo sporta Republike Srbije, *Predlog Strategije razvoja sporta u Republici Srbiji za period 2026–2035. godine*. Preuzeto sa <https://www.mos.gov.rs/dokumenta/sport/strategije>
- Testa, L. et al., Local Impact of a Sports Centre: Effects on Future Intentions, *Sustainability*, No. 6/2023, article 5550. <https://doi.org/10.3390/su15065550>
- UEFA, *UEFA Football Sustainability Strategy 2030: Strength Through Unity*, 2021. Preuzeto sa <https://www.uefa.com/sustainability/our-commitment/sustainability-strategy/>
- Fiege, L. *The social protection of Olympic elite athletes in Europe: a human right trapped between international commitment and domestic institutionalisation?*, The International Sports Law Journal, No. 25/2025.
- Francis, A. E., Webb, M., Desha, C., Rundle-Thiele, S., Caldera, S., *Environmental Sustainability in Stadium Design and Construction: A Systematic Literature Review*, *Sustainability*, No. 8/2023, article 6896. <https://doi.org/10.3390/su15086896>
- Hautbois C., Desborders, M., *Sustainability in Sport: Sport, Part of the Problem ... and of the Solution*, *Sustainability*, No. 15/2023, 11820. <https://doi.org/10.3390/su151511820>
- Herold, D.M., Breitbarth, T., Hergesell, A., Schlenker, N., *Sport Events and the Environment: Assessing the Carbon Footprint of Spectators' Modal Choices at Professional Football Games in Austria*, *Journal of Cleaner Production*, Vol. 452/2024, article 142259. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2024.142259>

Propisi

- Evropski parlament i Savet Evropske unije (2022) Direktiva (EU) 2022/2464 od 14. decembra 2022. godine o izmeni Uredbe (EU) br. 537/2014, Direktive 2004/109/EZ, Direktive 2006/43/EZ i Direktive 2013/34/EU u pogledu korporativnog izveštavanja o održivosti (tekst od značaja za Evropski ekonomski prostor). Službeni list Evropske unije, L 322, 16. decembar. (European Parliament and Council of the European Union (2022) Directive (EU) 2022/2464 of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting (Text with EEA relevance). Official Journal of the European Union, L 322, 16 December).
- Evropski parlament i Savet Evropske unije (2020) Uredba (EU) 2020/852 od 18. juna 2020. o uspostavljanju okvira za olakšavanje održivih investicija i o izmeni Uredbe (EU) 2019/2088. Službeni list Evropske unije, L 198, 22. jun. (European Parliament and Council of the European Union (2020) Regulation (EU) 2020/852 of 18 June 2020 on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088. Official Journal of the European Union, L 198, 22 June).
- Rezolucija 70/1 Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, Preoblikujući naš svet: Agenda 2030 za održivi razvoj, A/RES/70/1, usvojena 25. septembra 2015. (United Nations General Assembly Resolution 70/1, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, A/RES/70/1, adopted on 25 September 2015).
- Zakon o sportu, Službeni glasnik RS, br. 10/2016.

